

vini Noemi transiret hilari volatu. Ecquid porro dicam de Virginis gratia? cæteri homines in peccato concipiuntur, et illa concipitur in gratia: cæteri homines in peccata labuntur, et illa progreditur in gratia, tamquam ex roseis nitoribus aurora consurgens: cæteri homines patrare nova crimina possunt, et illa, qua Dei Mater est, speciali favore patrare crimina vel levia nequit. Tantam ad mortem usque gratiam obtinuit, ut majorem aliam Deus licet omnipotens conferre nequiverit, licet sapientissimus donare nesciverit, licet ditissimus nequaquam valuerit præbere cuiquam. Tantus proinde gratiarum cumulus quædam in Virgine fuit assumptio quæ ipsam in anima simul et corpore in gloriam evexit. Semper in anima et corpore Virginis Deiparæ cælestis gratia nützt, in illa *substantive*, in isto *participative*; semper igitur in anima et corpore Virginis Deiparæ nitere cælestis gloria debebat. Hac gloria corpus, hac gloria Virginis anima gaudebit, dum æterno volventur sœcula cursu, penes Illum qui semper adest, semperque fuit, semperque manebit.

Caput V.

Præclara Joannis Duns Scoti periocha, immaculatum Virginis Conceptum evincens, totam quam adhuc exposimus, doctrinam claudit.

1. Quo tandem huic 3^æ parti finem imponamus, singula quæ hic usque retulimus argumenta theologica, ob arctam quam inter se necessitudinem habent, per modum unius in eo mirifico quod Subtilis Doctor pro imm. Conceptu exhibuit, entymemate comprimimus: (Deus) potuit, voluit, de-

cuit; ergo fecit, Mariam scilicet a quavis labe peccati singulari privilegio præservavit immunem. Idem pro Assumptione Virginis argumentum reddit. Unde sic (Deus) potuit, voluit, decuit; ergo fecit, Mariam videlicet in anima et corpore ad cælum evexit.

Hujuscem majoris partes singulatim ac paucis discutiamus necesse est. Ordinamus a prima, potuit.

2. Illud omne Deum gerere posse fatemur quod nullatenus involvit contradictionem. Res per se clamat. Contradictionis quippe principium est illud ad quod cætera omnia reducuntur, prout philosophia docemur; ex conceptibus enim *entis* et non *entis* conficitur quibus reliqui omnes concipiuntur. Omnis namque res vel est vel non est. Hinc quæque principia indirecete hoc primo principio evincentur: quisquis enim impugnans eorum quidpiam, ad idem simul esse et non esse profitendum cogi denique potest. Quam ob rem contradictionis principium, secus ac Wolfius autu-maverit, nempe quod a principio contradictionis scientiæ omnes profici-scantur, cæteris principiis cuilibet scientiæ communibus suam largitur firmitatem. Hisce positis, Deum omne quod sapit contradictionem, patrare non posse, et omne quod contradictionem non redolet, patrare posse deprehendimus. Ratio primi deducitur ex eo quod, si Deus contradictorium quidpiam agere possit, quiddam scilicet illi principio contrarium: Non potest idem simul esse et non esse, omnibus scientiarum principiis quæ in illo principio sat inclusa videntur, licet infinita polleat sapientia, refra-

garetur. Ratio secundi eruitur ex eo quod, si Deus aliquid nullam redolens contradictionem agere nequeat, sua prorsus destitueretur Omnipotencia, quod absonum pariter est, dictumque nefas.

Porro Virginis Assumptio aliquam involvit contradictionem? vel nobis tacentibus cuilibet consideranti patet: minime quidem gentium. Ergo Marianam Deus moliri potuit Assumptionem. Legimus enim Enoch Deum cum corpore in paradisum transtulisse: Eliam in igneo curru ad cælum cum corpore rapuisse: Habacuc prophetam de Judæa in Babylonem deportassisse: Paulum ad tertium cælum (cum corpore an sine corpore non liquet) raptum fuisse. Legimus insuper innumeros sanctos in aera, dum orabant, fuisse sublatos. Qua igitur æquitate in aliis longe inferioribus Dei amicis divinam potentiam agnoscit, et suæ ipsimet Matri deesse putamus? — Ulterior: multorum corpora sanctorum nec ignis, nec bestia, nec putredo læsit. Trium puerorum innocentium nedum corpora, verum et crines et vestes babylonicus ignis non offendit. Jonam incoludem piscis marinus expulit. Daniel inter medios leones illæsus octiduo perseveravit. Div. Joannis evangelistæ corpus, uti multorum sententia fert, stabile permansit, ita, ut nec putrefactio dissolverit illud, nec vermes sepulcrales illud arroserint. Quod autem Deus in suis servis, in Matre patrare non potuit, eo tamen discrimine, ut corpus ejus incorruptum transferretur in cælum?

Huc spectat ratio quorundam ex pa-

(1) Orat. de sanctif.

rentum honore desumpta. Boni filii est honorare parentes, et ab iis, si forte queat, propulsare miseras. Unde filiis vitio verti solet, si hoc negligant, quod absque suo incommode et cum parentum commodo facere possunt. At Dei Filius potuit absque suo incommode et cum Matris suæ commodo putredinem mortis ab ea repellere, nec non efficere ut suum corpus in cælo micanti luce coruscaret: id igitur tamquam optimus filius egit. Hinc S. Hippolytus ait: « Qui dixit: Honora patrem et matrem tuam, ut decretum a se promulgatum observaret, omnem gratiam Matri et honorem impedit (1). » Et divus Augustinus, vel alius sub hoc nomine scriptor, eadem ferme ratione argumentatur, nempe: potuit excipere Deus ab illa generali sententia Virginem Mariam, pulvis es, et in pulverem reverteris: ergo exceptit, praesertim cum in hoc convenient omnes Ecclesiæ doctores (2).

Denique foret in Assumptione contradictionis, si Deiparæ corpus simul esse vivum et non vivum, quod nunquam cogitare potuimus. Possibile illud vocatur et est, quod nullam in sui notione involvit notarum, ut inquiet, repugnantiam. Jam vero quæ repugnantia fingi aut concipi potest in eo, quod Deus, qui corpus nostrum condidit seu efformavit, cum antea non esset, eique animam conjunxit, ut viveret, id ipsum postea restituat, cum mortuum est? Si plus facere potuit, minus facere non potuit? Si Deus per annos quadraginta potuit ita regere populum in deserto, ut nec vestimenta nec calceamenta detrita sint, cur non

(2) Serm. de Assumpt.

potuit ita servare corpus Virginis incolume, ut non putresceret, ac deinde resurgeret?

Quæ cum ita sint, qualiter Scotus pro immaculato Virginis Conceptu, et nos pro Virginis Assumptione concludere liceat: *potuit Deus? ergo fecit.*

3. Secunda pars *majoris* sua ipsa evidentia fulget; Deus nempe *voluit*. Enimvero Deus in Ecclesia, nec non in utroque verbo, scripto et tradito suæ voluntatis thesaurum reliquit. Quare fontes ex quibus argumenta sua debet haurire theologus vir ad veritatem statuendam atque vindicandam, duo generatim sunt, immediatus qui ex jugi ac vivo Ecclesiæ magisterio constituitur, per quod agnoscimus mediatum qui est verbum Dei sive scriptum, sive traditum. Si quis igitur voluntatem Dei cognoscere velit, in his duobus fontibus eam quæ humana guttura mire dulcorat, aquam æternæ veritatis attingat. Verum, Romana Ecclesia cæterarum Mater ac Magistra corpoream Deiparentis Assumptionem tradit ac docet. Palmaria prorsus sunt quæ in Missa et Officio Assumptionis perleguntur, alma Romana Ecclesia dictante, conscriptis. Neque intra hujusmodi Ecclesiæ fines nostra veritas sese continuit, sed per omnes mundi plagas invaluit et percrebuit: 1^{am} partem hujusc disquisitionis confer. Deus igitur *voluit*, cum Assumptionis incolumenti per summam Rom. Ecclesiæ cæterarumque doctrinam eandem profitentium auctoritatem prospectum consultumque voluerit.

Cujusvis insuper ævi Patres atque Doctores piæ sententiæ adstipulatos esse, magnoque impulsu favere nisi

sunt. Imo nonnulli haud spernendæ auctoritatis eo usque devenerunt, ut Assumptionis veritatem seu dogma catholicum existimarint. Alia quoque suppetunt monumenta veterum quæ innumera prope sunt: hæc tamquam radii in eo collineant, ut cum immobili romano centro mira consensione copulentur, atque una eademque nitida voce conclament: *Assumpta est Maria in cælum.* Quapropter si Ecclesia et utrumque Dei verbum, traditum et scriptum, nobis media tuta suppeditantur ad divinam voluntatem liquido dignoscendam, hæc est voluntas Dei corporea Virginis Assumptio. Quemadmodum autem voluntas Dei *consequens* semper impletur juxta illud Isaiae: *Consilium meum stabit, et omnis voluntas mea fiet* (1), Deus enim infallibiliter vult quidquid vult; cum eodem proinde Scoto dicamus oportet: Deus Assumptionem *voluit? ergo fecit.*

4. Postrema *majoris* pars, nempe *decuit*, hoc non infirmo superest tenuiter discutienda principio. Sæpe decet hominem facere quidpiam et facit. Re vera. Pharaonem decuit Josephum cui datum divinitus fuit causus aperire futuros, cingere regia purpura et cinxit. Decuit jessæum Vatem, tametsi straverit funda stri dente Goliam, Saulem incolumem reddere ac reddit. Salomonem decuit summo Jehova (qui est), summo Adonai (Dominus), summo Elohim (principes et judex) qui eum mentis opumque compotem constituit, gemmis auroque micans construere templum, et construxit. Verum, si plura convenient

(1) Cap. XLVI.

homini et iste facit; si plura quoque Deo convenient, Deus facere quoque debet. Denegare quippe Deo nequimus quod concedimus homini; cum nulla perfectio reperiatur queat in effectu quæ suo modo locum obtinere nequeat in causa. Decuit igitur maximopere Deum, primam, summam, præstantissimamque causam, in anima et corpore illam ad cælica regna vocare Puellam quæ fuit iudæas inter Virgo pulcherrima nymphas, quæ sacro cælitus obumbrante Pneumate, gaudia matris habens cum virginitatis honore, nec primam similem visa est, nec habere sequentem. At supervacaneum foret ac tempus inutiliter ter rere, si materiam substratam itidem persequi mallem; cum vox *decuit* et *potuit* totam hanc 3^{am} partem comprehendat, quemadmodum vox *voluit* totam 1^{am} et 2^{am} partem attingit. Unde, quum Deus potuerit, voluerit, decue rit, Virginem Mariam cum anima et corpore cælestibus irradiare fulgori bus, vere quidem ad gloriam hanc singularem accersivit, evexit, exceptit. Subtilis proinde Doctor pro Assumptione Virginis illa nobis aurea verba suppeditat, quæ ipsimet minoritæ pro immaculato Virginis Conceptu decies repetita placebant: *potuit, voluit, decuit; ergo fecit.* *Potuit* in multitudine virtutis suæ, *voluit* secundum propositorum consilii sui, *decuit* propter di vitias bonitatis suæ; *ergo fecit*, ut Virgō Maria fuisset et quasi non es set; fuisset ab æternitate primogenita ante omnem creaturam, fuisset in tem pore quavis integra labe peccati, fuisset in plenitudine temporis proprie vereque theotocos, fuisset in vitæ ac passionis Christi curriculo individua comes; et quasi modo non esset, in hoc scilicet mundo quoad animam et quoad corpus: fecit quippe Deus, ut de utero transferretur ad tumulum, et de tumulo tota pulca, pulca in anima, pulca in corpore transferretur ad cælum.